

Fødevarøkonomisk Institut

Det intensive landbrug - Økonomi og udvikling

ved
Henrik Zobbe, direktør/institutleder
Fødevarøkonomisk Institut
Det Biovidenskabelige Fakultet
Københavns Universitet

Hovedtal for bedrifter med 2 helårsarbejdere og derover, 1.000 kr. pr. bedrift

	2007	2008	2009	2010	2011
Plantebedrifter					
- Resultat før finansielle poster	609	1.135	872	546	1.292
- Resultat efter finansielle poster	345	64	393	309	1.011
Malkekvægsbedrifter					
- Resultat før finansielle poster	473	704	12	412	724
- Resultat efter finansielle poster	434	-48	-313	470	759
Svinebedrifter					
- Resultat før finansielle poster	96	-121	390	573	387
- Resultat efter finansielle poster	-305	-1.608	-454	220	-16

Kilde: Fødevarøkonomisk Institut (2010)

Den aktuelle gældssituation

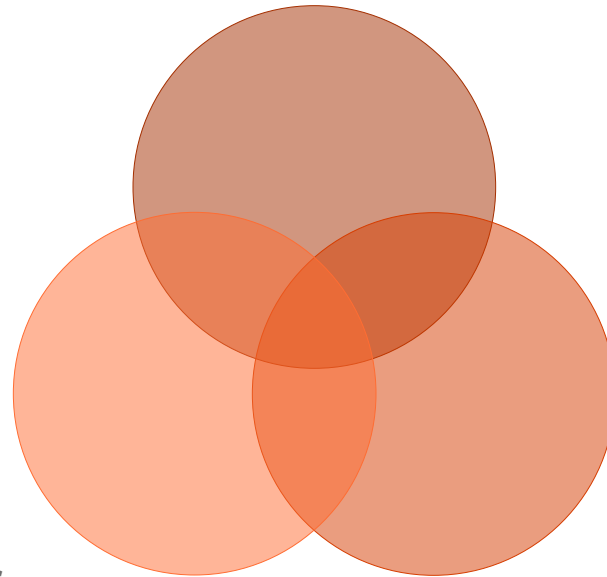
- Det sidste års tid har der været stor fokus på landbrugets gældskrise og kreditrisikoen for en del, især mindre, lokale pengeinstitutter.
- Bankernes problemer skyldes dog ikke udelukkende landbruget. Flere banker har også været involveret i tvivlsomme ejendomsinvesteringer og kuldsejlede erhvervseventyr.
- Landmændenes gæld skyldes bl.a. køb af jord til alt for høje priser, lån i fremmed valuta, der har vist sig at være en dårlig forretning, og flere har foretaget dårlige investeringer uden for landbruget i f.eks. energivirksomheder.
- På **kort sigt** skal gælden håndteres. Mit bud er, at det må markedet tage sig af. På lidt **længere sigt** er det vigtigt, at vi sikrer os, at den næste generation af landmænd overtager bedrifterne til en konkurrencedygtig pris.

Landbrugets økonomi og udvikling er afhængig af tre forhold:

Landmændenes tilpasningsevne

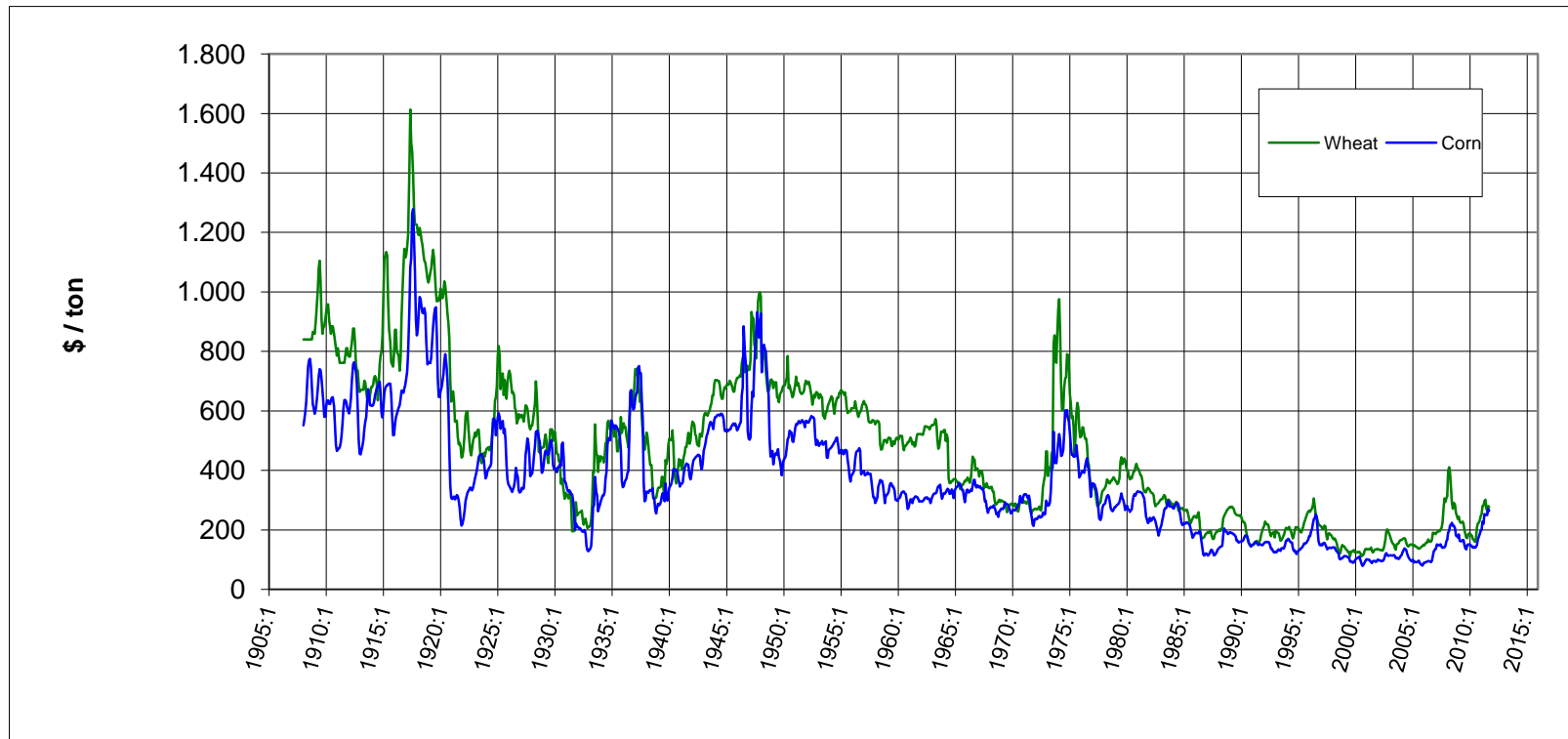
**Økonomiske
konjunkturer**

**De politiske
rammevilkår**

Reale verdensmarkedspris på hvede og majs, 1908-2011, (2011 \$ / T og CPI som deflator)

Kilde: USDA (2011)

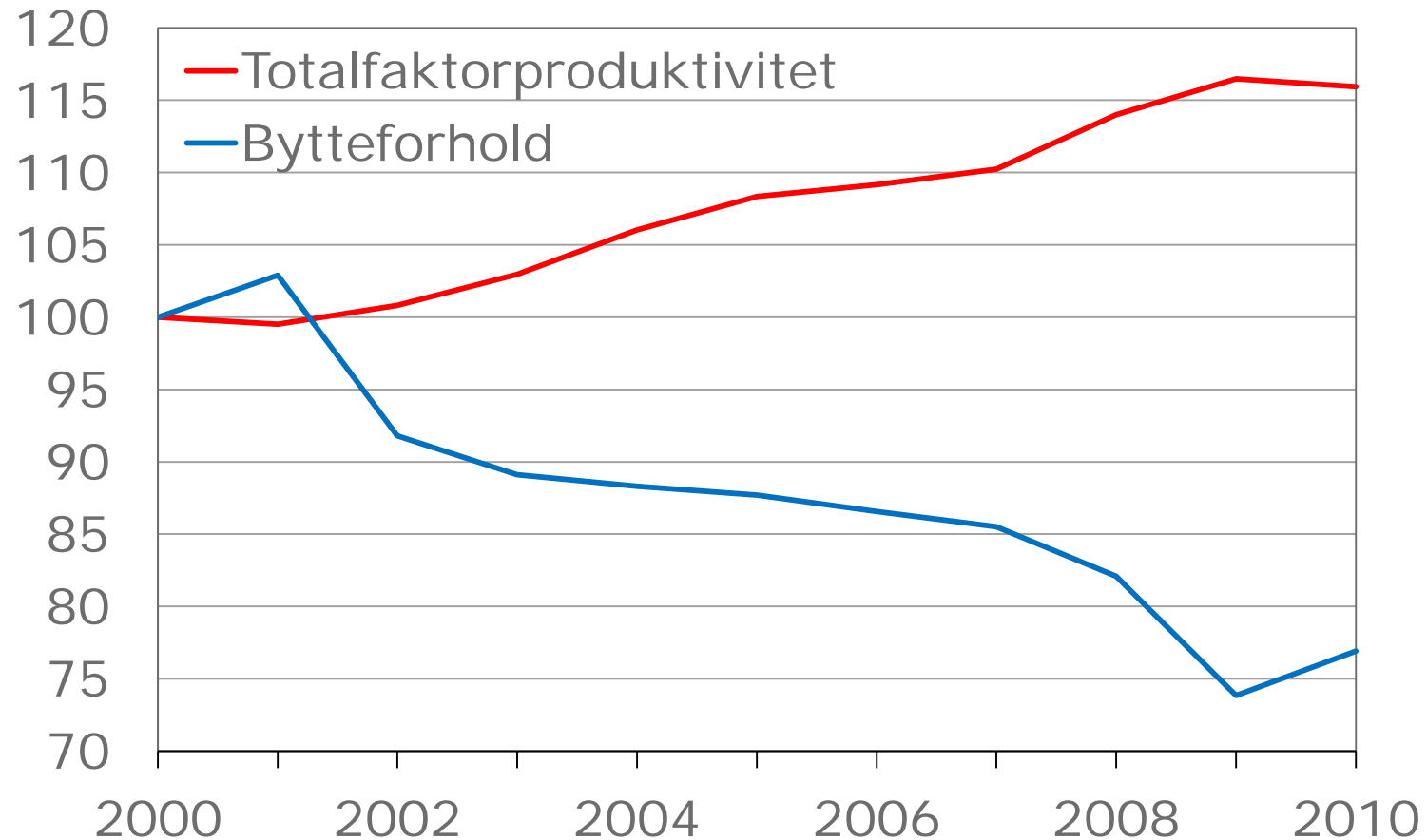

Fødevarerøkonomisk Institut

Bytteforhold og produktivitet

Indeks 2000 = 100

Landbruget er afhængigt af produktivetsstigninger

Ændringer i produktivitet over tid skyldes:

- Teknologiske ændringer
- Udnyttelse af de størrelsesøkonomiske fordele
- Ændringer i teknisk effektivitet
- Driftsledereffekten.

Historisk har der i landbruget været en relativt kraftig vækst i produktiviteten. Undersøgelser fra FOI har påvist produktivetsstigninger på 1,8 procent pr år fra 1973-1980 (Hansen, 1990), 3,2 procent pr år fra 1981-93 (Hansen, 1995) og på 2,61 procent pr år fra 1993-2002 (Rasmussen, 2009).

Hvad betyder dette for landmændene?

Landmanden står reelt med tre valg:

- **Blive på trædemøllen:** Strukturtilpasse bedriften (optimere produktionen og minimere omkostningerne) til det faldende bytteforhold samt de reguleringer, samfundet vedtager. Udnytte ny teknologi, størrelsesøkonomiske fordele og driftsledereffekten.
- **Vælg at blive deltidslandmand:** Øge husstandsindkomsten: gennem lønarbejde (egen og ægtefælle), anden virksomhed eller sociale ydelser.
- **Forlade erhvervet:** Se at komme videre hurtigst muligt. Evnen eller lysten mangler.

Historisk har der været et næsten uændret antal deltidsbedrifter. I dag er der flere deltids- end heltidsbrug.

Hvad stiller det af krav til de politiske rammevilkår?

- En økonomiske politik der kan sikre en stabil økonomisk og beskæftigelsesmæssig udvikling uden de store udsving.
- Den nødvendige strukturudvikling skal være mulig gennem en fleksibel lovgivning og administration (jord, kapital og arbejdskraft).
- Den regulering, der pålægges landbruget, skal være fleksibel og afspejle de samfundsøkonomiske omkostninger.
- Den nødvendige teknologi skal være til rådighed, så landbruget kan leve op til de krav, samfundet stiller til f.eks. erhvervets påvirkning af miljø, natur, klima, fødevarer kvalitet og dyrevelfærd.
- Politisk stabilitet forstået på den måde at der skabes konsensus om endemålet (Natur- og landbrugskommission) og derefter en integration og sammentænkning af diverse lov komplekser.

Fødevarerøkonomisk Institut

Læs mere på www.foi.dk